

ทัศนคติและแนวคิดของนักการเมืองต่อสื่อมวลชน

สังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญข่าวสารเป็นอย่างมาก เนื่องจากสังคมโลกได้มีวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีในทุก ๆ ด้าน ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสาร ทำให้สังคมโลกแคบลงจนถึงกับเรียกกันในกลุ่มนักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชนว่าเป็นสังคมหมู่บ้านโลก เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนตัวส่วนหนึ่งของโลกจะถูกถ่ายทอดข่าวสารออกไปทั่วโลกให้เป็นที่รับรู้กันอย่างรวดเร็ว โดยที่ไม่มีผู้ใดจะสามารถสกัดกั้นข่าวสารนั้น ๆ ได้ ความพยายามในสังคมส่วนหนึ่งส่วนใดที่จะปิดกั้นข่าวสารหรือปิดเบือนข่าวสารไม่เป็นผลอีกต่อไป เพราะเทคโนโลยีทางการสื่อสารทำให้คนในสังคมนั้นรู้ว่า เขาถูกปิดกั้นข่าวสารหรือถูกปิดเบือนข่าวสาร และข่าวสารที่ถูกต้องเป็นอย่างไร โดยเฉพาะในสังคมไทยซึ่งผู้ปกครองยังไม่เข้าใจถึงวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีของการสื่อสาร ได้ใช้ความพยายามที่จะปิดกั้นหรือปิดเบือนข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางการปกครองตามทฤษฎีการครอบงำ (Hegemony) มาโดยตลอด เห็นได้จากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (17-20 พฤษภาคม 2535) ซึ่งข่าวสารที่ประชาชนได้รับจากสื่อมวลชนของรัฐมีความแตกต่างจากข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนอื่น โดยเฉพาะข่าวสารที่ส่งผ่านดาวเทียมมาจากต่างประเทศ ทำให้ประชาชนรู้สึกได้ถึง ความไม่เป็นธรรมในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของรัฐบาล ซึ่งเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความรวดเร็วและกว้างไกล จึงมีการเรียกร้องอย่างมากมายให้สื่อมวลชนของรัฐมีอิสระ มีความเป็นกลางในการเสนอข้อเท็จจริงทุก ๆ ด้านทุก ๆ ฝ่าย สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ แนวความคิด และความคาดหวังที่ประชาชนทั่วไปมีต่อสื่อมวลชน

ทางด้านนักการเมือง ทัศนคติและแนวคิดที่มีต่อสื่อมวลชนก็ไม่ได้แตกต่างไปจากประชาชนทั่วไป แม้แต่สื่อมวลชนของรัฐ นักการเมืองก็มีทัศนคติและแนวคิดว่าจะต้องเสนอข่าวสารอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา รัฐบาลจะต้องให้อิสระแก่สื่อมวลชนของรัฐบาลในการนำเสนอข่าวสาร รัฐบาลต้องไม่เข้าไปก้าวก่ายการบริหารและการทำงานของ

สื่อมวลชนที่เป็นของรัฐ แต่ในขณะเดียวกัน ความเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็ต้องการให้สื่อมวลชนของรัฐสนองต่อนโยบายของรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้แล้ว นักการเมืองจึงมีทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนอย่างสับสน ไม่เป็นระบบ และมีความขัดแย้งในตัวเอง ทั้งในด้านของการมอบนโยบายและการบริหารงานสื่อมวลชนของรัฐ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อดีตนักการเมือง และจากการปฏิบัติจริงของนักการเมือง

ทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับการมอบนโยบายให้สื่อมวลชน

นักการเมืองมีทัศนคติและแนวคิด 2 ด้านที่สวนทางกันคือ ในด้านที่เป็นมนุษย์บุพภูชนมีทัศนคติและแนวคิดถึงการเป็นสื่อมวลชนที่ดี แสดงออกจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ว่าได้มอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ดำเนินงานในลักษณะที่เป็นสากล เสนอข่าวสารที่ถูกต้องตรงไปตรงมา มีอิสระ เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยไม่ต้องคำนึงถึงรัฐบาล และนักการเมืองไม่ได้ควบคุมหรือสั่งการการทำงานของ อ.ส.ม.ท. แต่อย่างใด แต่ในขณะเดียวกัน นักการเมืองก็ได้ให้ข้อมูลว่า ได้มอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ให้มีความสำคัญกับโครงการของรัฐบาล ซึ่งจากข้อมูลที่ขัดแย้งในตัวเองนี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าการปฏิบัติจริงของนักการเมืองจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่นักการเมืองรู้ว่านโยบายที่ดีที่ควรจะมีมอบให้สื่อมวลชนของรัฐบาลเป็นอย่างไร

ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้คุมงานของ อ.ส.ม.ท. แถลงเมื่อ 15 สิงหาคม 2531 ว่า "1.ต้องเสนอข่าวโดยฉับไว และตรงไปตรงมา 2.ต้องเสนอข่าวสองด้านโดยไม่มีมองเพื่อสมาชิกรัฐสภาว่าใครเป็นฝ่ายรัฐบาล หรือใครเป็นฝ่ายค้าน คือจะต้องมองว่าบุคคลเหล่านี้เป็นคนที่สร้างสรรค์บ้านเมือง และควรจะอนุญาตให้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน...อ.ส.ม.ท. และสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกแห่งมีไว้เพื่อเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นจากฝ่ายตรวจสอบ [นักการเมืองฝ่ายค้าน]

และฝ่ายรัฐบาลสู่ประชาชน ไม่ใช่เป็นที่ทำลายล้างซึ่งกันและกัน" (ดูภาคผนวกหน้า 113) แต่ในการให้สัมภาษณ์เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2532 ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง กล่าวว่า "...การที่นายเฉลิมพันธ์ [นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ หัวหน้าพรรคประชาชน ซึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านในขณะนั้น] กล่าวว่าจะไม่พูดถึงตนนั้น เป็นเรื่องของนายเฉลิมพันธ์ แต่ตนนั้นจะไม่หยุดพูด จะพูดถึงนายเฉลิมพันธ์ต่อไปเป็นระยะ ๆ..." (ดูภาคผนวกหน้า 114)

จะเห็นได้ว่าคำพูดของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง 2 ครั้งในช่วงเวลาที่ห่างกันประมาณ 5 เดือนนี้ไม่มีความสอดคล้องกัน โดยการพูดครั้งแรกบอกว่า อ.ส.ม.ท. ไม่ใช่เป็นที่ทำลายล้างกัน แต่การพูดครั้งที่สองกลับประกาศที่จะพูดโจมตี นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ ต่อไปเป็นระยะ ๆ

นายดุสิต ศิริวรรณ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. คนแรก กล่าวว่า "ในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ดูแลงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล และทำหน้าที่เป็นโฆษกรัฐบาล ในสมัยนั้นเห็นว่า บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ที่มีหน่วยงานของรัฐถือหุ้น ไม่ได้เป็นรัฐวิสาหกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายรัฐวิสาหกิจ ผลประกอบการขาดทุนสะสมเรื่อยมา ถ้าปล่อยไว้ให้ดำเนินต่อไป กิจการของบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด จะไม่สนองนโยบายของรัฐบาลในการที่จะให้รัฐมีองค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุ และโทรทัศน์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ได้ จึงได้เสนอนายกรัฐมนตรี [นายธานินทร์ กรัยวิเชียร] ว่า ควรปรับปรุงองค์กรของรัฐองค์กรนี้ให้สามารถดำเนินกิจการในลักษณะที่เป็นสากลได้ คือเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล และสะท้อนการทำงานของหน่วยงานของรัฐผ่านองค์การสื่อสารมวลชนนี้ ไปยังประชาชน ในขณะเดียวกันก็คิดว่าควรมีแบบฉบับเป็นบรรทัดฐาน ในฐานะที่รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะกำหนดนโยบายการสื่อสารมวลชนในรูปแบบที่เป็นสากล และสามารถเป็นข้ออ้างอิงของสื่อมวลชนอื่น ๆ ได้ จึงดำริว่าน่าจะยุบ บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ให้เป็นองค์กรถาวร มีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้อง จึงเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.รัฐวิสาหกิจ...กรมประชาสัมพันธ์

มีข้อจำกัดหลายประการ ไม่สามารถทำหน้าที่สื่อมวลชนของรัฐได้อย่างรวดเร็วฉับไว และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะข้อจำกัดของระบบราชการ แต่รัฐวิสาหกิจมีสิทธิดำเนินการได้โดยถูกต้องตามกฎหมายที่ให้ดำเนินการด้านนี้ มีความคล่องตัวทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า สามารถสนองตอบนโยบายของรัฐที่ต้องการใช้สื่อมวลชนของรัฐให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด จึงได้มอบนโยบายให้คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ว่าจะต้องดำเนินการให้ อ.ส.ม.ท. มีกิจการขยายกว้างไกลทั้งในและต่างประเทศ และให้เป็นที่ยอมรับให้ดำเนินการปรับปรุงทางด้านคุณภาพของรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของข่าวสาร ให้กระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนอย่างถูกต้องตรงไปตรงมาอย่างมีอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงว่าเรื่องเหล่านั้นจะทำให้รัฐบาลได้รับความเสียหาย ถ้าเรื่องนั้นเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ให้ อ.ส.ม.ท. ดำเนินงานแบบ 2 ways process คือนำการทำงานของรัฐบาลไปสูประชาชน และสะท้อนความต้องการของประชาชนมาสู่รัฐบาล...ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน อ.ส.ม.ท. มีหน้าที่ต้องเสนอ ข่าวนั้นไม่จำเป็นต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เพราะยุคนี้เป็นรัฐบาลแต่งตั้ง ไม่มีฝ่ายค้าน รัฐบาลไม่จำเป็นต้องลือบปี่ใคร และไม่ต้องหาเสียง...รัฐบาลก็เหมือนสินค้า กรมประชาสัมพันธ์และ อ.ส.ม.ท. เหมือนคนขายสินค้า ถ้าสินค้าเลว คนขายบอกดี คนเชื่อไหม และถ้าออกแต่ข่าวของรัฐบาล ข่าวดูราชการ ก็ไม่มีคนฟังคนดู ข่าวของ อ.ส.ม.ท. เรตติ้งก็ตก โฆษณาก็ไม่เข้า อ.ส.ม.ท. ก็จบ เพราะต้องแข่งขันธุรกิจกับคนอื่น ดังนั้นข่าวกิจกรรมของรัฐมนตรีใช้ไม่ได้อยู่แล้ว นอกจาก อ.ส.ม.ท. เองคิดว่ากิจกรรมนั้นเป็นประโยชน์ในแง่ของการพัฒนา ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้รับผิดชอบว่าอะไรควรทำ...มอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ให้ความสำคัญกับโครงการของรัฐบาลที่มีประโยชน์กับประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่เฉพาะในกรุงเทพฯ โครงการของจังหวัด ต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคก็ต้องให้ความสำคัญ ต้องเสนอข่าวด้วย...ไม่มีนโยบายตอบโต้กับสื่อมวลชนอื่น นอกจากข่าวสารใดที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ แล้วสื่อมวลชนอื่นเสนอผิดพลาดหรือทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ก็ให้หน่วยราชการนั้นมีโอกาสแถลงข้อเท็จจริงโดยผ่าน อ.ส.ม.ท."

จะเห็นว่าข้อมูลเกี่ยวกับการมอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ของ นายดุสิต ศิริวรรณ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนี้มีความขัดแย้งอยู่ในตัวเองคือ

1. วัตถุประสงค์ที่อดีตนักการเมืองท่านนี้ก่อตั้ง อ.ส.ม.ท. ขึ้นมาก็เพื่อดำเนินกิจการสื่อสารมวลชนในลักษณะที่เป็นสากล แต่ก็บอกว่าเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้สื่อมวลชนของรัฐให้เกิดประโยชน์กับประชาชน
2. นักการเมืองท่านนี้มอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา เป็นอิสระ ไม่ต้องคำนึงถึงรัฐบาล และข่าวกิจกรรมของรัฐมนตรีฯ ใช้ไม่ได้ แต่ก็มอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ให้ความสำคัญกับโครงการของรัฐบาล
3. นักการเมืองท่านนี้บอกว่าไม่มีนโยบายตอบโต้สื่อมวลชนอื่น แต่บอกว่าถ้าสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวไม่ถูกต้อง ให้หน่วยราชการนั้นแถลงผ่าน อ.ส.ม.ท.

ดร.สมศักดิ์ ชูโต รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ระหว่างเดือนเมษายน 2523 ถึงเดือนมีนาคม 2524 กล่าวไว้ว่า "เมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ดูแล อ.ส.ม.ท. ก็ไม่ได้คิดว่าจะมาควบคุมหรือสั่งการอะไร เพราะ อ.ส.ม.ท. มีหลักการว่าจะทำอะไร อยู่แล้วตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ...ตามกฤษฎีการะบุชัดเจนว่าเป็นสื่อมวลชนของรัฐ เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ของรัฐ ไม่มีตรงไหนบอกว่า เป็นสื่อมวลชนของรัฐบาล เพราะฉะนั้นการที่ อ.ส.ม.ท. จะสนับสนุนรัฐบาลหรือ รัฐมนตรี จึงไม่อยู่ในเงื่อนไข...ขอบเขตการทำหน้าที่สื่อมวลชนของรัฐ หรือเครื่องมือประชาสัมพันธ์ของรัฐ เป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ส.ม.ท. ตามกฎหมาย อยู่แล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจึงจะเป็นปัญหา แต่ขณะนั้นไม่มีปัญหา...อาจเป็นไปได้ที่มีความอยู่ในตำแหน่งรัฐมนตรีน้อยเกินไป จึงยังไม่ทันมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น"

ข้อมูลเกี่ยวกับการมอบนโยบายของอดีตนักการเมืองท่านนี้มีความขัดแย้งในตัวเองคือ ในตอนแรกบอกว่าไม่คิดว่าจะมาควบคุมหรือสั่งการอะไร แต่ในตอนท้ายก็บอกว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจึงจะเป็นปัญหา แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ถ้าไม่ปฏิบัติรัฐมนตรีก็คงจะต้องดำเนินการ

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าข้อมูลจากอดีตประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. ทั้ง 3 ท่าน มีความคล้ายคลึงกันอยู่ประการหนึ่งคือ การมอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนที่ดี มีอิสระ มีความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ตามหลักการทางวิชาชีพสื่อมวลชนทุกประการ

ทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสื่อมวลชน

นักการเมืองแสดงทัศนคติและแนวคิดในการบริหารสื่อมวลชนของรัฐใน 2 แนวทางที่สวนทางกันหรือขัดแย้งกันในการให้ข้อมูล แสดงให้เห็นว่านักการเมือง รู้ว่าการบริหารงานสื่อมวลชนที่ดีนั้นจะต้องให้อิสระในการทำงาน ไม่เข้าไปก้าวก่ายในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน แต่ในขณะที่เดียวกันข้อมูลนั้นแสดงว่านักการเมืองได้ควบคุมการปฏิบัติการและมีการสั่งการ

นายดุสิต ศิริวรรณ กล่าวว่ "ไม่เคยก้าวก่ายการทำงานของผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. เลย ให้อิสระอย่างเต็มที่...การสั่งงานสั่งผ่านทางบอร์ด [คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท.] และจากบอร์ดไปสู่ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท."

ประโยคสั้น ๆ นี้แสดงให้เห็นได้ชัดเจนระหว่างการให้อิสระอย่างเต็มที่กับการสั่งงาน เพราะการให้อิสระอย่างเต็มที่ย่อมหมายถึงไม่มีการควบคุมหรือสั่งการ

ดร.สมศักดิ์ ชูโต กล่าวว่ "ถ้าผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีปัญหาอะไร รัฐมนตรีก็ไม่มีหน้าที่อะไร เพียงแต่เป็นประธานคณะกรรมการเข้าประชุม อ.ส.ม.ท. จะทำอะไรก็เสนอให้พิจารณา"

คำกล่าวนี้ขัดแย้งกันตรงที่บอกว่ารัฐมนตรีไม่มีหน้าที่อะไร แต่ก็บอกว่า รัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาเรื่องที่ อ.ส.ม.ท. จะทำ ซึ่งเท่ากับว่ามีหน้าที่ควบคุม มีหน้าที่พิจารณาว่าจะให้ อ.ส.ม.ท. ทำหรือไม่ให้ทำอะไร

ความขัดแย้งในข้อมูลจากอดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นอดีตประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. ในเรื่องของการมอบนโยบาย และการบริหาร อ.ส.ม.ท. ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงสองทัศนะและแนวคิดของ นักรการเมืองต่อการสื่อสารมวลชน กล่าวคือทัศนะและแนวคิดที่สื่อมวลชนต้องมีอิสระ มีความเป็นกลาง เสนอข้อเท็จจริงของทุกฝ่าย ไม่ต้องสนับสนุนรัฐบาลหรือ รัฐมนตรี ซึ่งเป็นทัศนะและแนวคิดเช่นเดียวกับประชาชนโดยทั่วไปที่มีความคาดหวัง ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน แต่ทัศนะและแนวคิดในความเป็นนักรการเมือง มีการควบคุมทั้งด้านการมอบนโยบายและการบริหาร เพื่อให้ อ.ส.ม.ท. ปฏิบัติ งานให้เป็นไปตามความต้องการซึ่งนักรการเมืองแต่ละคนมีไม่เท่ากัน แม้แต่ ดร.สมศักดิ์ ชูโต ซึ่งถือได้ว่าเป็นนักรการเมืองที่ไม่ค่อยใช้อำนาจต่อการเสนอข่าว ของ อ.ส.ม.ท. ยังกล่าวว่า อาจเป็นไปได้ที่มีเวลาอยู่ในตำแหน่งน้อยเกินไป

ทัศนะและแนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่นักรเมืองนำมาปฏิบัติจริง

จากข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงทัศนะและแนวคิดของนักรการเมือง 2 แนว ดังกล่าว คือมีทั้งการให้อิสระและการควบคุม จึงต้องศึกษาต่อไปว่าในความเป็นจริง แล้วนักรการเมืองปฏิบัติอย่างไรต่อ อ.ส.ม.ท. ซึ่งพบว่านักรการเมืองส่วนแล้วแต่ ใช้อำนาจในการควบคุม อ.ส.ม.ท. ทั้งในการมอบนโยบายและการบริหารงาน เพื่อให้ อ.ส.ม.ท. สนองนโยบายของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ของรัฐบาลทั้งสิ้นตั้งแต่ สมัยที่เป็นบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด จนกระทั่งเป็น อ.ส.ม.ท. ในปัจจุบัน จะแตกต่างกันก็เพียงความรุนแรงและวิธีการเท่านั้น แม้แต่ในสมัยของ ดร.สมศักดิ์ ชูโต รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นนักวิชาการ และกล่าวว่าไม่ได้คิด จะมาควบคุมหรือสั่งการ ยังมีบทบาทในการควบคุมข่าวของ อ.ส.ม.ท. ที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือการสั่งให้โทรทัศน์ช่อง 3 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์เอกชนในสังกัด ของ อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวโดยการถ่ายทอดจากช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อความเป็นเอกภาพในการเสนอข่าว และเพื่อการประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิตข่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยทฤษฎีการครอบงำ (Hegemony) จะเห็นว่าความเป็นเอกภาพ

ในการเสนอข่าวคือการควบคุมข่าวสารไปสู่ประชาชน ให้ประชาชนทราบข่าวสาร จากัดเฉพาะด้านที่รัฐบาลต้องการ และจากคำสั่งนี้ย่อมหมายถึงการที่รัฐบาลสามารถ ควบคุมการเสนอข่าวของช่อง 9 ได้อย่างมั่นคงแล้ว ส่วนเหตุผลในด้านของการ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิตข่าว คือการให้ช่อง 3 ส่งบุคลากรมาร่วมทำข่าว และร่วมกันออกค่าใช้จ่ายในการผลิตข่าวกับช่อง 9 คนละครึ่ง ซึ่งหมายถึงการที่ ช่อง 9 และช่อง 3 ต่างก็ลดค่าใช้จ่ายทางด้านรายการข่าวลงครึ่งหนึ่ง ก็น่าจะเป็น เรื่องที่ผู้บริหารของโทรทัศน์ทั้งสองช่อง โดยเฉพาะช่อง 3 พอใจต่อคำสั่งนี้ แต่ปรากฏว่าช่อง 3 พยายามที่จะทำข่าวสั้นเพิ่มเติมนอกเหนือจากช่วงเวลาของ การเสนอข่าวปกติ (เวลา 20.00 น.) และยังไม่ยอมยกเลิกคำสั่งดังกล่าว ในสมัยที่ พล.อ.ประจวบ สุนทรางกูร รองนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่กำกับดูแล อ.ส.ม.ท. จนได้รับการยกเลิกไปในที่สุด แสดงว่าโทรทัศน์ช่อง 3 ซึ่งเป็นของ เอกชนก็ไม่ได้พอใจต่อการลดค่าใช้จ่าย

ดังนั้น ความเป็นมาของคำสั่งดังกล่าว จากข้อมูลของพนักงาน อ.ส.ม.ท. ที่พบว่ามิใช่สาเหตุจากการที่ก่อนหน้านี้โทรทัศน์ช่อง 3 เสนอข่าว การเมืองอย่างตรงไปตรงมา มีการเสนอข่าวทุกด้านทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่าย รัฐบาลหรือฝ่ายค้าน สร้างความไม่พอใจให้แก่พนักงานการเมืองฝ่ายรัฐบาลเป็น อย่างยิ่ง จึงต้องควบคุมการเสนอข่าวของช่อง 3 ด้วยวิธีการถ่ายถอดข่าวจาก ช่อง 9 จึงเป็นข้อมูลที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือมากกว่า

สำหรับในสมัยของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ซึ่งมอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวด้วยความเป็นกลาง ไม่ทำลายใคร และตรงไปตรงมาตั้ง ข้างต้นนั้น เปรียบเทียบกับการปฏิบัติจริงจากการให้สัมภาษณ์ในเวลาต่อมาของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เองเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2532 ว่า "...มีพนักงานเมือง ฝ่ายค้านคนหนึ่งทำธุรกิจและนำเข้าตลาดหลักทรัพย์ได้กำไรมหาศาล แต่เสียชีวิต ภาณี จึงใช้วิธีการเพื่อหลีกเลี้ยงภาณี...วิธีการเลี้ยงภาณีเช่นนี้ตนก็จะดำเนินการ เช่นกัน...ผมเลิกกับ นายเฉลิมพันธ์ [นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ หัวหน้าพรรค ประชาชน ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านในขณะนั้น] ไม่ได้เสียแล้ว ผมต้องทำงานของผม

ต่อ...ที่พูดกันที่โรงแรมเพรสซิเดนทเป็นของปลอมทั้งนั้น วันนี้พูดกันที่ท่าเนียบ
รัฐบาลซิเป็นของจริง" (ดูภาคผนวกหน้า 115, 116)

จะเห็นได้ว่าในกรณีนี้การมอบนโยบายกับการปฏิบัติจริงนั้นตรงข้ามกัน
เพราะในการมอบนโยบายให้ อ.ส.ม.ท. ว่าไม่ใช่เป็นที่ทำลายล้างซึ่งกันและกันนั้น
แต่ในทางปฏิบัติมีการเมืองกลับใช้ อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวโจมตีนักการเมือง
ฝ่ายค้านให้ได้รับความเสียหาย

นอกจากนี้ จากข้อมูลของพนักงาน อ.ส.ม.ท. ส่วนแล้วแต่ระบุถึง
การควบคุมของนักการเมืองทั้งสิ้น โดยเฉพาะชี้ให้เห็นว่าข้อมูลของนักการเมือง
เกี่ยวกับการบริหารสื่อมวลชนที่ระบุว่าให้อิสระต่อการทำงานของ อ.ส.ม.ท.
โดยไม่หวังประโยชน์ที่จะเกิดแก่รัฐบาลหรือบุคคลในคณะรัฐบาลนั้นไม่เป็นความจริง

จากการแถลงข่าวของ นายราชันย์ ชูเซ็น ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.
เมื่อ 19 กันยายน 2532 ว่า "คำสั่งดังกล่าวซึ่งเป็นบันทึกถึงผู้อำนวยการ
สำนักข่าวไทย เพื่อเป็นนโยบายปฏิบัติสำหรับฝ่ายข่าวโทรทัศน์ กับฝ่ายหนังสือข่าว
และข่าววิทยุ...เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายที่ห้ามข้าราชการหรือพนักงานของ
รัฐ กระทำการใด ๆ อันเป็นการให้คุณให้โทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใด...
ถ้าพรรคมวลชนส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ต้องอยู่ในขอบเขตเดียวกัน แต่ถ้าเป็นข่าว
การปฏิบัติราชการตามปกติของหัวหน้าพรรคมวลชน ในฐานะรัฐมนตรีประจำสำนัก
นายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่มีผลต่อการเลือกตั้งก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง" (ดูภาคผนวกหน้า 117)

คำแถลงของ นายราชันย์ ชูเซ็น สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จาก
น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญแก้ว อดีตหัวหน้าแผนกข่าวการเมือง ฝ่ายหนังสือข่าว
สำนักข่าวไทย ที่ว่า "สมัยที่ พล.ต.จำลอง [พล.ต.จำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรค
พลังธรรม ในขณะนั้น] ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการ กทม.ลงสมัครรับเลือกตั้ง [สมัยที่ 2]
ก็มีข้อห้ามออกมาอีกว่าไม่ให้เสนอข่าว พล.ต.จำลอง"

ต่อมาอีกประมาณครึ่งเดือน หนังสือข่าวสำนักข่าวไทยมีข่าวการแถลงของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เมื่อ 6 ตุลาคม 2532 ว่า "ร.ต.อ.เฉลิม ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคมวลชน เปิดเผยถึงตัวผู้สมัครรองผู้ว่าราชการ กทม. ฝ่ายการโยธาของพรรคด้วยว่าได้แก่... ซึ่งก่อนหน้านี้เปิดเผยตัวผู้ที่จะลงสมัครผู้ว่าราชการ กทม. ไปแล้วคือ... ร.ต.อ.เฉลิม กล่าวด้วยว่า นโยบายเร่งด่วนห้าประการในการบริหารงาน กทม. ของพรรคมวลชนนั้นได้แก่..." (ดูภาคผนวกหน้า 118)

เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ในขณะนั้นซึ่งมาจากพรรคมวลชน ออกคำสั่งให้ อ.ส.ม.ท. วางตัวเป็นกลาง ไม่เสนอข่าวในทางที่ทำให้คุณให้โทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงพรรคมวลชน แต่ อ.ส.ม.ท. ก็เสนอข่าวการแถลงของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในเรื่องของทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กทม. พร้อมนโยบายของพรรคมวลชน ซึ่งเป็นการให้คุณกับผู้สมัครของพรรคมวลชน เพราะเป็นการเผยแพร่ชื่อผู้สมัคร พร้อมทั้งคุณสมบัติและนโยบาย ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ผู้สมัครแต่ละคนหรือแต่ละพรรคการเมืองใช้ในการหาเสียง

นอกจากนี้ จากการให้สัมภาษณ์ของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2532 กรณีฝ่ายค้านเสนอให้ใช้โทรทัศน์ตอบโต้กันว่า "คงทำไม่ได้" (ดูภาคผนวกหน้า 119) และเมื่อ 13 พฤษภาคม 2533 ว่า "สื่อมวลชนควรจะมีใจเป็นธรรมบ้างที่หาว่าตนชอบออกแถลงทางทีวี เพราะถ้าตนไม่ใช้เวลาทางโทรทัศน์ก็ไม่เคยมีข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ แม้จะมีก็บิดพลิ้วไปจากข้อเท็จจริง" (ดูภาคผนวกหน้า 120)

แสดงให้เห็นว่านักการเมืองใช้ อ.ส.ม.ท. เพื่อประโยชน์ของตนเองในการแถลงข่าวต่าง ๆ โดยไม่ยอมให้ฝ่ายค้านได้ใช้ประโยชน์นี้บ้าง ซึ่งในกรณีนี้เป็นการใช้สื่อมวลชนของรัฐในการสร้างสถานภาพให้แก่ตัวนักการเมืองเอง ด้วยการเสนอข่าวของตนเองในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านผลงาน ความคิด เพื่อให้ผู้รับสารได้ทราบ หรือเห็นความสำคัญของตัวนักการเมือง หรือเห็นด้วยกับความคิดของนักการเมือง

นายถาวร นาคบุตร หัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ กล่าวว่า "เท่าที่ท้าวข่าวมา ช่วงคุณสรรพศิริ [นายสรรพศิริ วิรัชศิริ กรรมการผู้จัดการบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ปี 2517 ถึง 2519] ข่าวที่วิค่อนข้างจะเป็น 2 ways ทำให้ชาวบ้านสนใจข่าว เริ่มรู้ว่าข่าวมีความน่าดู แต่ก็อยู่ได้ไม่นาน หลังการปฏิรูป [ปฏิรูปการปกครอง แผ่นดิน 6 ตุลาคม 2519] คุณสรรพศิริ ถูกปลด แล้วข่าวทีวีก็กลับไปสู่รูปแบบเดิม คือเป็นข่าวราชการ ข่าวตามนโยบายรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนรู้ว่ารัฐบาล มีนโยบายอย่างไร จะทำอะไร มีแนวทางพัฒนาอย่างไร...ในช่วงหลัง ๆ นี้ รัฐบาล ค่อย ๆ มีนโยบายเปิดกว้างขึ้น ทำให้เสนอข่าวอื่นได้มากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ข่าวรัฐบาล ยังจะต้องเต็มเหมือนเดิม"

นางดวงใจ มหารักขกะ ผู้ตรวจระดับ 6 อดีตผู้สื่อข่าวช่อง 9 และอดีต หัวหน้าแผนกข่าวการเมือง ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ สำนักข่าวไทย กล่าวว่า "สมัยรัฐมนตรี คุณลิขิต [นายคุณลิขิต ศิริวรรณ] ถูกควบคุมหมด จะไปตรวจงานที่ไหน เขาจะสั่งมาให้ไป ท้าข่าวทุกครั้ง เราเป็นนักข่าวแต่เหมือนเป็นคนของทำเนียบรัฐบาลเลย เราต้องไปท้า ข่าวของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีคุณลิขิตทุกข่าว แล้วดับ [dub] ให้ทุกช่อง... นอกจากนี้ ยังสั่งให้ท้าข่าวของรัฐมนตรีทั้งหมด ถือเป็นภาพรวมของรัฐบาล โดยจะสั่ง ว่าวันนี้ให้ท้าเรื่องนี้ของรัฐมนตรีคนไหน เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะทำและต้องการให้ ประชาชนเห็นด้วยหรือเข้าใจ...ยิ่งในสมัยรัฐมนตรีเฉลิม [ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีระหว่างเดือน สิงหาคม 2531 ถึง พฤศจิกายน 2533 การเมืองเข้ามามีบทบาทสูง...ที่ผ่านมามีหลายคนที่ไม่เข้ามาวุ่นวาย เช่น รัฐมนตรีจิรายุ [นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ระหว่างเดือน ก.ย. 2529 ถึง ก.ค. 2530] รัฐมนตรีสมศักดิ์ [ดร.สมศักดิ์ ชุโต รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีระหว่างเดือน เม.ย. 2523 ถึง มี.ค. 2524] แต่พวกที่เข้ามายุ่งก็มากกว่า"

น.ส.เยาวลักษณ์ เข็มขวัญแก้ว อดีตผู้สื่อข่าวหนังสือข่าว และอดีตหัวหน้า แผนกข่าวการเมือง ฝ่ายหนังสือข่าว สำนักข่าวไทย กล่าวว่า "การเป็นนักข่าว อ.ส.ม.ท. มีข้อจำกัด ข่าวที่โจมตีรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะจากนักการเมืองฝ่ายค้าน

หรือจากเอกชนเราเสนอไม่ได้ ถูกตัดทอน นโยบายของรัฐบาลจำกัดเราไว้ นโยบายหลักไม่เคยเปลี่ยนแปลง คือไม่เสนอข่าวที่โจมตีรัฐบาล... แต่ก็แปลกที่พอฝ่ายค้านได้เป็นรัฐมนตรี เขาก็ทำเหมือนกันกับรัฐมนตรีคนเดิมเคยทำ เพราะมีความรู้สึกว่าการต้องการได้เปรียบฝ่ายค้าน เขาไม่ต้องการให้อีกฝ่ายได้ออกข่าว ต้องการให้ตัวเองได้ออกข่าวมาก ๆ เพื่อชิงความได้เปรียบทางการเมือง เพราะฉะนั้น นักการเมืองทุกคนรู้บทบาทของกันอยู่ และรู้ว่าจะใช้ อ.ส.ม.ท. ให้เกิดประโยชน์กับเขายังไง จึงไม่เคยเจอรัฐมนตรีคนไหนที่จะจากวางยอมให้อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวทุกฝ่ายได้เท่าเทียมกัน เพราะเขาถือว่า อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือของรัฐบาล เมื่อเขามาเป็นรัฐบาล เขาก็ต้องใช้เครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์กับเขามากที่สุด"

จากข้อมูลทั้งที่มาจากตัวนักการเมืองเอง และจากผู้นับถือปฏิบัติงานของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งทำงานมาเป็นเวลานาน จะเห็นได้ว่านักการเมืองมีทัศนคติและแนวคิดต่อสื่อมวลชนทั้ง 2 ด้านอยู่ในตัวเอง คือ มีทัศนคติและแนวคิดที่สื่อมวลชนที่ดีควรทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง เสนอข่าว 2 ด้านด้วยข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา และมีอิสระ ในขณะเดียวกัน ความเป็นนักการเมืองก็มีทัศนคติและแนวคิดที่จะต้องควบคุมสื่อมวลชนให้ทำตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งในทางปฏิบัติจริงแล้ว นักการเมืองไม่ได้มีทัศนคติและแนวคิดของสื่อมวลชนที่ดีมาใช้ แต่จะใช้แนวคิดในการควบคุมสื่อมวลชนให้ทำตามนโยบาย จึงก่อให้เกิดการใช้อำนาจเพื่อให้อ.ส.ม.ท. ดำเนินงานตามที่นักการเมืองต้องการเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งอาจจะมองได้ทั้งในด้านของผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนตัว คือ หากมองว่านักการเมืองใช้ อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่รัฐบาล ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานของรัฐบาลราบรื่น เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม หรือส่งผลต่อความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ก็เป็นการมองว่านักการเมืองเหล่านี้กระทำตามความต้องการของประชาชน เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่หากมองว่านักการเมืองใช้ อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่รัฐบาล ทำให้รัฐบาลและนักการเมืองครองอำนาจอยู่ได้นาน หรือความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยทำให้นักการเมืองทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลสามารถเป็นนักการเมืองได้ต่อไป ก็คือการมองว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว